

1

Rikard Lejonhjärta
och

Filip II

Skådespel i 3 akter av
Evert Taube

Med en kort prolog av samme
författare och musikvignetter
av Ellf Björlin

Prologen anspelar på hän-
delser i Akvitanien åren
1136-37. Själva dramat
utspelas på 3 dagar
under loppet av
mars månad 1199
dels i Rouen,
dels vid Chateau Châlus
i Akvitanien.

Personerna

2

1. Filip II, kung av Frankrike.
2. Agnès, Filip²s tredje hustru i ett av påven Innocentius III icke godkänt äktenskap omkr. 20 år gammal.
I medeltidern.
3. Eleonore, änkedrottning av England hertiginna av Akvitaniern och Normandie, tidigare drottning av Frankrike. Rikard Lejonhjärtas moder, Omkr. 77 år.
4. Rikard Lejonhjärta, kung av England, hertig av Normandie.
I medeltidern.
5. Bera, prinsessa av Navarra, drottning av England, Rikard Lejonhjärtas gemål. Omkr. 25 år.
6. Petit Ali, arabisk prins. Omkring 25 år. } kavaljerer
~~och kammare~~
7. Birger Orre, tidigare svensk student i Paris. Omkr. 30 år. } musikanter
hos Rikard Lejonhjärta

- 8. Alberic . Med smeknamnet "Den vandravde juden". Gård-färihandlare. Senare riddare av Seinen.
- 9. Fader Vellelm, ärkebiskop av Reims, Filipps morbror.
- 10. Blondel, lutspelare hos Rikard Lejonhjärta.

En hovmästare, hällebarbiärer, pager, småpigor, ~~friddare~~ en köksmästare, 2 drevkarlar m. fl.

Prologen

4

I det atlantiska Gallien
från det västra Bretagne
i norr
till Pyrenéernas fjällförsar,
susande pinjeskogar,
vinrankor på rodan jord -
o, solgrönska utan like,
Salamandrar,
kungsrörnar i skyn -
i det atlantiska Gallien
red hon -
Léonore av Akvitaniens -
red gränse,
fjortonårig anno 1136
jagande vildsvin
med spjut
skogsduvor
med jaktpäskar
dresserade av chvaler de Vaux,
skolkamraten.

Vid femton år talade hon
 byzantinsk grekiska,
 latin,
 arabiska,
 le provençal des troubadours
 la langue
 de Bernard de Ventadour
 och det var för henne
 för Eleonore av Akvitaniens
 som Bernard
 vid Zefirens accompagnement
 av Loo-brus
 i hennes många
 sumniga lundar mellan Loire
 och Ardorre
 sjöng sina sånger.

I Guyenne
 sent en afton
 när Venus blossade över
 Château de l'ombrière
 kallade hon till sig
 i tornet

sin vän
Richard de Vaux,
falkeneraren:

«Richard, attention!

En ryttare kom med budskap från

och fogden lät strypa honom
i källaren
Santander

för att
hemlighålla hans budskap att
min pappa har stupat
på sin pilgrimsväg till Santiago

de Compostelas grav.

Fart!

Skat mina hingstar,
mina ston,

mina falkar
karpas

vaktlar

och glöm mig!

Jag är såld till frankernas konung
för att han inte skall döda

mitt folk

och bränna mina arvländer.

Ack, min vän,
 stor är min rekedom,
 större blir min makt,
 störst min förtrivlan
 men gå, gå - -
 nej gå, gå! Fogden,
 jag här honom i trappan
 lönntrappan - →

Det är midnatt,
 Med
 la Couronne d'Aquitaine,
 hertigkronan,
 har fogden
 Seigneur Godfroi de Blaye
 knänt Eleonore
 inför
 den stupade Richard -
 och han går.

Eleonore av Aquitanien
 lyfter händerna mot himlen:
 "Diana, heliga jungfru!"

Det är inte sant

det är lägn

att Gud är en man!

Det är lägn, lägn, lägn!

Ondskan är en man!

Gud

godheten

är kvinna,

är jungfrumodern ingens,
allas moder -

Diana, Maria

min Gud!

Hjälp mig!

Min älskade är död. →

(16 takter klagande musik)

« Ellder sin 82-åriga Leonad
fick Fléonore av Arvitanien
uppleva ^{de blodiga} karstagen till Det heliga
landet, ^{pesten, stanken, massvådsinnat} och den explosionsar-
tade utveckling som präglade
1500-talets Europa då har och

hamnar sågs genom ett vinne
 av skepp och galärer, då
 varustransporterna gick i Skytte-
 trafik mellan Orienten och
 Västeuropa, då inga tullar fanns,
 då alla pengar gick som
 betalningsmedel i alla länder
 då män och kvinnor både
 nakna tillsammans. De maron-
 nan ~~och~~ barnet ^{efter orientalsk förebild} dyrkades
 som gudsnlyheter och då ^{feodal-}
^{slott och kungaborgar} vita katedraler och kyrkor
 i tusental restes mot väster-
 landets himmel. Eleonore
 hann också uppleva två dyck-
 leiga äktenskap. Efter att
 ha blivit skild från kung
 Ludvig ^{av Frankrike} III gifte hon sig med
 Henrik II av England. Därmed
 kom hela Sydvästra Frankrike
 och dess ojämförligt rikaste
 del under Englands krona, liksom
 tidigare Normandie och Bre-

tagne. Som drottning av England blev hon moder till Rikard Lejonhjärta under det att hennes förre man i ett senare äktenskap blev fader till Filip II, den franska riksenhetens skapare. När vårt skådespel börjar sitter Filip rätt illa till i kriget mot sin frände Rikard Lejonhjärta. Eleonore som är tillfälligt regent över England, Normandie ~~Bretagne~~ ^{och Aquitanien} som äger hela Bretagne och Aquitanien har lyckats åstadkomma ett par dagars vapenvila och bjuder de båda kungarna på vildsvinsmiddag i Rouen. Vid denna tillfälle gick Rikard under öknamnet vildsvinet ~~och~~ medan Filip II kallades för räven. Därav historietten att

hos Eleonore i Rouen at ⁽¹¹⁾
man upp vildsvinet medan
räven stal hönan. Vår
föreställning är emellertid
betydligt mer invecklad, det
kommer ni snart att märka.

*

Första akten

Scen 1.

Stor bred slottsterrass i Rouen. Bortom det krenelerade bröstvärnet framtonar kyrkspisar och fästningstorn mot det avlägsna normandiska landskapet, med en slinga av Seinen längst bort. Längst fram i färggrunden flankeras terrassen av två precis likadana torn med portar och med trånga krenelerade altaner ovanför portarna. Dessa torn framskymtar såpass att man nätt och jämt ser portöppningarna och dörrarna till altanerna ovanför portarna. Högvakten befinner sig hela tiden på terrassen. Den består av fyra hillebardiarer. Två hillebardiarer håller vakt vid tornet

till höger (från åskådarens synpunkt) men på såpass avstånd att ut- och ingående personer aldrig är skymda av vakterna. Den ene av dessa vakter anmäler med hög röst vilka personer det är som inträder. Denna anmälan föregås av att båda vakterna stöter i golvet med sina hillebardskaft. Vid porten till venster står inga vakter och bortom denna part också mellan tornet och bröstvärnets i fonden kan folk komma och gå in och ut. Någon anmälan förekommer inte på den sidan och man föreställer sig att bevakningen befinner sig nere i gatuplanet, osynlig för åskådaren. Parten på

denna sida leder till en ¹⁴
gästväring som man före-
ställer sig är belägen en
trappa upp och innanför
den smala altanen ovanför
parten. Av högvaktens 4
man går 2 på vakt med
sena hillebarder vid brost-
värnet i fonden. De ut-
för sin promenad så att
de möts och går förbi
varandra mitt för.

I förgrunden till venster
ett runt bord med 5 stolar.
På lämpligt avstånd därefrån
ett serveringsbord med viner
^{små}kakor och frukter samt dricks-
vatten och dryckeskärl. Vid
serveringsbordet hovmästaren
husfrun 1 page och 1 lilpiga

På orkesterplatsen och
närmast åskådan de medeltida

15 15
Spelmännen och musikmäslaren.

Musiken spelar ett stycke
som vi kan kalla Primavera.

Vären, en naken dansös,
kommer inspringande med
en liten blomkorg. Hov-
mästaren går emot henne
och visar hur hon skall
dansa fram och kasta
blommor till de personer
som kommer att sitta på
stolarna. Medan ~~detta~~ denna
repetition pågår kommer

Bürger Orre in från vänster
med jaktbyte bestående av ett
par knippen skogsfåglar.
Han tittar en stund på repe-
titionen och när musiken tyst-
nat och Vären vilar sig på
bordskanten går han mot por-

16

ten till höger, då plötsligt

Bera framträder på altanen ovanför porten till vänster.

Bera. (ropar) "Är det herr Bengt?"

Bengt orre. (Vänder sig om och stannar) "Vem gör mig den äran? Himmel! Är det - -"

Bera. (som är en pittoresk spanjorska, nu i morgonrock som pignoir som tuffadigt glider kokett ner från axlarna vilket hon gång på gång rättar till)
"Ja, vem är det om inte - -"

Bengt orre. Om inte prinsessan Bera, förlåt, hennes majestät drötning Bera. » (han går när-

mare altanen)

Bera. "Ja, herr Bengt visste
ju att jag var hitbjuden. När
vi såg varandra sist var
vi bara femton år gamla,
båda födda i april, minns
ni det? "

Birger Öre. "Ack ja. Det var
i Messina, under karståget,
när vi förlovades med
hans majestät rikard Lejon-
hjärta. Då var jag page
och fick en kaka av ers-

Bera. "O, ja. Och nu, vad
gör ni nu? "

Birger Öre. "Nu är jag kaval-
jer hos hans majestät
(De kan nu tala ostörda
av de andra, som får
instruktioner av hovmästa-
ren.)

Bera: "Och prins Ali som var med på kringningen, arabgossen som Rikard tog med sig från Jerusalem? "

Birger Orre: "Också kavaljer hos hans majestät. "

Bera: "Var håller de hus? "

Birger Orre: "De jagar. Rommer närsohelt. Vi gick olika vägar. "

Bera: "Är Rikard Lejonhjärta ta sig lik efter pangseltiden och allt som varit? "

Birger Orre: "Ingenting Tycks bita på Rikard Lejonhjärta. När sag ers majestät honom sist? "

Bera. Jag såg honom senast när jag såg er. Vid kröningen. Jag vistades hela tiden hemma i Navarra. Spanjorerna kallar mig fortfarande prinsessan. - - - Herr Bürger! »

Bürger Orre. "Madame?" »

Bera. På sätt och vis är jag också partfasande - prinsessa »

Bürger Orre. (blyg) De här fåglarna tog min nya jaktjack. Kungen jagar med spjut idag. »

Bera. (Nickar och går bort från altanen)

Bürger Orre. (ut till höger) Det han ropar till honomästaren »
"Kungen kommer!" »

Hovmästaren: (ger Våren

20

tecken att gå. Därefter går han längst fram i förgrunden och sedan han bett musikmästaren att låta blåsa fanfar vänder han sig med hög röst till allmänheten. Han får en elegant herre och godmodigt stoltserande) + Hennes majestät Eleonore av Akvitanien, regerande änkedrottning av England, hertiginna av Normandie har med anledning av vapenvilan mellan de franska och de anglo-normandiska krigshävarna som står vid Les Andelys här i Normandie invid Leinen inbjudit - också: hennes majestät Eleonore har till detta sitt normandiska residens i ~~Caen~~ huvudstaden

Queen inbjudit dels sin
 frände Hans majestet
 Konung Filip av Frank-
 rike jämte dess ^{nya} gemål
 Agnes av Meranien, utser
 icke dess förskjutna ge-
 mål Ingeborg av Danmark
 , vilket meddelas till kärke-
 dom för de danska sjö-
 farande som befinner sig
~~i Port~~ här i Queen och
 kunde tänkas vilja hylla
 Ingeborg av Danmark, som
 också och emellertid icke
 hitväntas. Dels har hennes
 majestet Eleonore inbjudit
 sin son Rikard Lejon-
 hjärta, Konung av England,
 hertig av Normandie jämte
 dess gemål ~~drattum~~ Berard
 av Navarra som redan
 hit anlännt ~~från Spanien~~

ridande från Spanien (22
genom Akvitansen och
Chartres. Hennes majestät
låter till folkets förtäring
ned steka 8 oxar på
stora tarket här i
staden och av de ^{tvänne} danska
skepp som ^{hit} anlånt med
röda viner från hennes
majestats vinkällare i
Bordeaux får folket
i staden lassa det större
skeppets ~~och~~ last av 80
tunnor vin och dricka
vinet till de helstekte
oxarna. (Här ger hov-
mästaren tecken till musi-
kmästaren och säger på
italienska "portissimo"
varvid ~~orkestern spelar~~
~~en lystringsmarsch för alla~~ ^{med} alla

23

trumpetaren blåser en avslutningsignal. Hornmästaren går ut till höger.)

Rikard Lejonhjarta (in från venster, jaktklädd med delvis trasiga kläder. På det ~~andulerade röda håret~~ På huvudet den enkla krona av svart järn. Kronan sättes på sned. Han bär ett ~~spjett~~ spjut. 2 Drevkarlar följer tätt efter Rik. Lejonhj. bärande emellan sig ett vildsvin som med sammanbundna ben hänger parallellt med en stång vars båda ändar vilar på axeln av var sin drevkarl. Bakom drevkarlarna kommer Petit

Ali. Han är arabiskt (24)
klädd, med turban. Rikard
Lejonhjärta höjtar och ropar
"Hornästare och köksmästare
hitåt!" →

Hornästaren (Kommer inspringande
och klappar i händerna och
ropar) "Åh! Ers maje-
stät är oförläpelig och
enastående, nu får kung
Filip sin elsklingsrätt och
~~vin~~ från danska skep-
pet har kommit den allra
kärligaste Bordeaux - finns
redan framme!" → (Han visar
kungen på ~~servern~~ till ser-
veringsbordet. Drevkavlar-
na går var sin sluck
vin av kungen. Köks-

mästaren kommer och 25
skåker av färtjussning. ~~Det~~
druvkarlarna set till höger
med vildsvinet. Pelit Ali
och Rikard Lejonhjarta dricker
vin och ~~sjunger~~ ~~Keunggen~~
bärjar brumma på en visa)
Rikard Lejonhjarta (till musek-
mästaren) "Min lutenist hit!
Blondel hit!" →

Blondel (in med luta, gör reve-
rens för Rikard Lejonhjarta)
↳ Ers majestet behagar -- →

Rik. Lejonhjarta, "Du skall
spela till en visa jag diktar
nu!" →

Blondel, "Ja, ers majestet." (spelar)
(och arkestern beledsagar)
Rikard Lejonhjarta (sjunger)

Det var Rikard Lejonhjärte
 han red sin svarta hingst
 svart var kronan av järn på
 hans huvud
 det var dagarna före pingst
 då sad' han till kavaljeren
 som var prins petit Ali,
 och bar turban på sitt huvud,
 till ~~skogen~~ skeskogen rida vi,
 Ja till skeskog mände vi
 rida

och hålla oss redo med spjut,
 mig tyckes det knakar lärmne
 och tränger grymtan titet! »

Och Kung Rikard han rider åt
 höger

men viskar åt prins Ali:

« Du håller åt venster min gode

prins!
 Där det grymtas, där mötas vi!
 Under allonekar de letar
 och finner så brunsvart och
 tung

en gäst med hiskliga
betar

som grymtar åt Englands kung.
Det var Rikard Lejonhjärta
han kastar med kraft sitt
spjut

och träffar hjärtet och svinet
det stupar ned vrål och
tjut.

Men så hedras frankernas
konung:

« Kung Filip, kom, ät och njut!

Det vildsvinet som du skall
spisa
det fjäll,

och här slutar vår visa

det fjäll för kung Rikards spjut. »

(alla går ut
under efterspel
av orkestern)

Rida.

Scen II

(Samma terrass som föregående.
Hovmästaren och pagen samt
brusprun och liljepigan skö-
 ter serveringen av småka-
 kor, och vin och vatten.
 Vid runda bordet ^{sitter} Rikard
Lejonhjärta och bakom hans
 stol står Petit Ali och
Birger Orre. Närmare or-
 kesteren sitter Blondel och
 spelar på lutan den dans
Primavera som Vären skall
 dansa senare.

Berd (in från vänster, varvid
Hovmästaren (med hög röst anmäler)
 "Hans majestet konung Rikard
Lejonhjärtas höga gemål, drott-
 ning Berd!"

(Bera nickar vänligt åt alla och ~~åt~~ Rikard Lejonhjärta som rest sig upp gör hon en magnifik hovrigning som river ner en applåd och touch i orkestern. Petit Ali och Birger Orre applåderar och den senare ställer sig bakom Beras slat.)

Rikard Lejonhjärta. "Ers nåd är lika frisk, vacker och stralande som på korstågets tid och vid kroningen."

(De sättes sig)

Bera. "En ren tillfällighet. Efter att på flera år inte ha träffat sin make och då plötsligt på se honom i all sin glans, det kanske återger en kvinna något av hennes förra yttre - "

R. L. "Yttre. Inte inre."

Bera. Det inre har ju inte visat sig ännu, vare sig hos er majestät eller någon annan här.

När ess majestät satt fången
ett helt år i Tyskland och ingen
vesste hur det skulle gå. Då var
jag och hela huset Navarra, min
familj, mycket oroliga i vårt inre.

Q. L. "Och under alla de blodiga
krig som jag sedan utkämpat
här huset Navarra känt någon-
ting i sitt inre vid sådana till-
fällan.

Bera. "Ack ja, krig, krig och krig.
Dessa färdömda meningslösa
krig

Q. L. "Krig är en inte meningslösa!
Kungar, an Gud
utredde och riddare, dubbade an
Kungar. utför kriget som en
konstut. Kriget är heligt,
liksom templen vi ser på kart
resa, liksom glassmalningarna vi
ser målarna måla i kyrkorna
liksom den heliga skulpt med
dess relationer av heliga krig.

Bera. "Ja olika uppfattning kan

man ha - män - - och kvinnor! (31)

En kvinna som grevinnan Beatrix de Die, har är det hon sjunger?

Ers näjstat är ju den store poeten och hennes all stor redderpoesi. »

R. L. "Totte kvinnlig. »

Bern. Nej, "allmänhet, men Beatrix de Die, " all rimlighets namn. »

R. L. (Till Blondel) Blondel, kan vi någonting av Beatrix grevinnas de Die, hon är proven-salska för västen från trakten av Orange. »

Blondel (Skr ett ackord) Den här: "Jag måste sjunga vad jag helst ej ville" den är av Beatrix de Die. Men jag kan inte texten.

Bern. "Spela ni!" Jag kan recitera texten:

Jag måste sjunga vad jag helst ej ville
tyf klagan bär jag mot den man jag älskar

ni, som för mig är allt på denna 32
Jorden

fast det för er visst ingenting betyder
att jag är ansedd skön som ingen ann.
Det är besveckelsen mitt hjärta lyder
i denna sång om en otrogen man.

En enda liten tröst finns i min kansla,
den, att jag aldrig gjort er något illa.
Mer än Seguis har älskat sin Valensa
mer älskar jag ju er, fast tyst och Stilla.

Och det behagar mig, min tappre vän,
att segra över er i detta lilla
som är så stort: den trogna kärleken.

Ert hjärtas höjmod, hur skall jag det tyda?
Ni kränker mig, min vän, o, vilken smälek!
Det är orimligt att ni skulle lyda
en annan kansla än vår stora kärlek!
Besinna dock hur underbar den är
(och hur en gudom gör oss livet härligt)
och återvänd till mig och håll mig
Kär!

Ert hjärta som så djärvt i bröstet
 oroar mig, ni slåss i fjärran
 bankar rejder
 och alla sköna kvinnors kärleks-
 de kretsar jämt kring er och era fejder

Tänkar
 (Våren in med
 blomkorg.)

Min vän, välj trofasthet och undfly
 Och vart ni än där ner i dalen

Sveki
 vankar
 (Våren kastar blommor
 på bordet och för-
 vinnes)

Minns vårens blondoft i vår
 första lek!

*

Min kärkomst och min höga ställning
 ger mig

liksom min skönhet, rätt till denna
 maning.

Min trofasthet är dock, har aert än åter
 sig

34

det som mest tvingar mig och
ingen aning
har jag om vem som gjort er grym
och hård.
Är det fru Högfärd Gälv?² Ack, ingen
spaning
gör jag. Kom, tag mitt hjärta i er vard!

Envoi

En övermod stopp många käck
baron
och misste kungar både vett och
tron.

(Bera har stått och reciterat,
stått på sin plats men vänd
mot publiken. När den gälv-
fallna applåderna tystnat
säger ~~Rikard~~ Rikard Lejonhjärta
till ~~Bengt~~ Birger Öre.)

R. L. Herr Birger, ni studerade
poetik i Paris innan ni blev
min kavaljer. Vilken uppfatt-

för vi av denna poesi? (35)

Birger Odre. Ers majestat. När jag hör denna dikt anar jag vad som menas med kvinnlig poesi. Det slår mig med förvåning att vi vet så lite om denna högre poetiska, kvinnligt poetiska värld.

Q. L. Högre? Högre, kvinnliga-

Birger Odre. Ja, ess majestat! Den furstliga Beatrice, berömd för sin skönhet och Talang, står här livslevande för oss med sin kärleksorg, sin älsklighet, sin uppriktighet, sin kvinnliga vishet och moderlighet, sin alidliga längtan, sin värdighet av furstinna, mitt i bönen som ömhet. Jag känner doften från hennes lundar i Orange och glöden av hennes rodnad. 47
(Bera tar sig om kinderna)

R. L. (visar sig hänförd 36
av Buzer Orres tird)

"Herr Buzer, min kavaljer, vad
du där säges gör på mig star-
kare intyck än hela Lekten!
Min mor Eleonore av Akvita-
nen och min halvsyster, som
också är kung Filips halv-
syster, jag menar Marie av
Champagne som inspirerat
Chrestien de Troyes till Lancelot
och aktualiserat kung Arturs
- inte kung Rikard - Runda
Bord, som sagt, min mor ville
undervisa mig även i den
kvinnliga poesin men min
far och min krigslära hin-
drade det. Däremot undervisades
jag i hovlivet och lärde mig
vilken oerhörd betydelse den
nobla damen har som inspi-
rerande faktor när det gäller
redderlig, manlig poesi. När jag
säger ~~dä~~^{damen}, så menar jag damen,
inte kvinnorna som sådana, ~~utan~~
utan damen som sådan, liksom ->

Bera : Beträffande kvinna (37.
som sedan så var det väl då
som sådant jag utsågs att
skänka ~~England~~ ers majestet
en tronarvinge. Förmodar jag.
Fast det aldrig blev av.
Q. L. (cirriterat) England och
Normandie har en tronarvinge
i min yngste bror, Johan "utan
Land".

Bera - Johan - men är han rik-
tigt klok?

Q. L. Hans kungliga häghet Johan,
skulle det vara något fel på
hans förstånd? (Till Prins Ali)

~~Bera~~ Har ni, min prins, hört talas
om något fel på Prins Johans
förstånd.

Petit Ali. Något fel på ~~någon~~
någons förstånd i Englands
och Normandies kungliga familj
har jag aldrig hört talas ^{om}. Men
hennes nåd Bera talade om
klokhet.

Q. L. Ja, Bra, 'men prins!' Du vill vara rättvis mot en dam och damen sade klok, det var jag som sade förstund. Men damen är spanska och på spanska betyder riktigt klok med negationen inte, alltså inte riktigt klok - vad? Jo, det betyder att prinsen är galen. Detta vill alltså men gemål påstå: (Till Birger Öre) Och ni, herr Birger, anser ni att Englands och Normandies tronarvinge ^{prins} Johan utan Land är galen.

Birger Öre. Möjligen är han mera brattslig än galen.

Q. L. (Rusar upp och drar sitt svärd) ~~Herr Bengt~~ Drag blankt! Du är Stormansson och skandinavor, jag är ättling till Gänge Rolf. Vi kan låta vapnen avgöra!
Bengt Öre: Ers Majestet kan slå

39

mej leovante men jag är
förhindrad att dra blankt
mot min kung.

Q. L. (oerhåit upphetsad) Du
har rätt. (Efter en stund) Jag
kan låta få dig - -

Bera (judkomligt behärskad) Vi
kom en bit ifrån ämnet. Men
spanska frivillighet passar tyd-
ligen inte i Normandie. Låt
oss då säga att prins Johans
antecedentia ~~är~~ ~~inte~~ meriteras
honon ~~hitt~~ att eftertrada Rikard
Lejonhjärta.

Q. L. Guds de.

Bera. Det tycks ers majestet
anse. Men ers majestet har
råd att vara ensam om att
anse det.

Q. L. (dystert) Jag tänker på min
mor. Jag saknar henne.

Bengt orre. Hennes majestet är

40

i slottets köksdepartement och
undervisar köckarna hur man
flår ett vildsvin.

Q. L. (gapskuttet) Herr Bengt!
Kom och tryck min hand. (De
trycker varandras händer och
därpå säger)

Q. L. Fjortonårig fädde hon
sitt första vildsvin med gjut.

Bera. (liuligt) Knappt var jag
äldre när jag mötte Erikard
Lejonhjärta första gången.

Vi åker ömsesidig, barnlig för-
tjusning! Så förälskad kan ert
majestet, nog aldrig sedan ha
blevit. Ätminstone inte i någon
kvinna. Någon dam.

Q. L. (Reagerar haftigt) Ätminstone
inte i - -

Bera. Ätminstone inte i någon
kvinna har ni kunna

bli lika häftigt förelskol.
 Möjigen i krigets grymma
 hantverk

Q. L. Kriget är inte ett
 hantverk, madame! Kriget
 är, i sitt ridderliga utförande,
 en konst. Därför var
 det första ord som ~~min~~
 jag fick av den underbara
 man, ^{den vapenmästare} som ~~var~~ utsågs
~~att~~ att uppfostra mig till
 krigare - hans första ord
 till mig var: Vapnets bruk,
 svärdets, lansens och den
 rustade hingstens sätta bruk
 är en konst ^{för prinsar och riddare} och varje
 rörelse, varje attityd, varje
 rörelse, en varje handling
 hos ~~krigaren~~ den ridderligt
 utbildade krigaren är en kompo-
 nent i ett levande konstverk,

42 ~~43~~ ~~44~~ ~~45~~
levande av en ~~dyg~~
djup-ankänning, ~~och~~
~~en fysisk särlik form~~
en särlik, fysisk form,
en själens ständiga
~~närvaro~~ och sinnelagets
fullkomliga afärskräkthet,
~~djart~~ djärvhet och strids-
glädje. Han skall utöva
denna ädla konst för att
~~skydda eller erövra rätt och~~
~~det hävda förstas och~~
sträva prinsars och riddars,
fedalväsendets och kyrkans
frihet höghet och präponde-
ranec, han skall ~~skydda~~
höviskt bemöta damer
och beskydda vanligt kvinn-
folk, ~~och~~ ~~deras~~ barn, där
de intet ont djart, ~~samt~~
~~inte~~ ^{krämare} som inte reser

från ~~första~~ prinsess och
riddarens sida.

Q. L. Ack, som närja, damen
~~skall~~ återjuter på en ofantligt
 mycket högre värdesättning!
 Hennes blotta åsyn är
 för riddaren den högsta nytt-
 ning, en nådig blick ur
 hennes öga, en inbjudande
 åtbörd, ett leende ~~och en~~
~~hennes den luft~~
~~är~~ är helt kiefyllest för
 ett ~~engiva~~ riddaren en ~~af~~
 njutning av ofantligt mycket
 högre och renare art, än
 den vi nämnde i samband
 med pigan. ~~Hennes~~ Den nobla
 damens ynnest kan vara
 begränsad till att riddaren
 endast får en lätt tryck-
 ning av hennes hand, en
 godbit från hennes kakfat
 eller - >>

(Bera som håller en liten kaka
i handen sträcker armen
~~bakåt och stoppas~~ ~~flanken~~
bakom sin stol och stoppas
kakan i Beiges Öres mun
utan att någon, inte ens
Netit Ali, lägger märke
därtill)

4 - en liten kaka, som sagt var,
ett bär, en druva kanske.
Ja, min näriga, så till
syns min ynnestbevis
från den nobla damens sida
har gjort mer än en prins
till poet. Tänk på -

Bera Tänk på er jälv! Är
ni kanske inte poeten på
modet! Man frågar sig
~~vem~~ som vilken dam
det kan ha varit som
läst denna grusta i ert
majestats nobla själ.

(47)

R. L. (färtärnat, springer
upp) Man frågas sig, sägas
ni - frågas sig! Ah!
Quelle malice! Vem tänkte

sången i detta bröst om inte
~~ni~~ ni själv, där i det
fjärran Navarra under den
spelande linden i ~~en~~
en kunglig park där för-
älskade fåglar kvittrade,
kvit, kvitkvit, kvit, kvit
medan de sadde sina bon-

Bera (klappar händer) O, låt
oss här, låt oss lyssna!
Musik, letan, fløyten!
~~kvit~~ 'Vem spelar?

R. L. (smickrad) Prins Ali,
herr Bengt, ta instrumenten!
(De tar instrumenten från bor-
det och spelar en kadens).
R. L. Koraljeror! Totonera min

« Balad under en lind i Navarra! »

(De spelar & talar förspel)

~~och~~

A. L. (sjunger till ackompanje-
man som på teatern utfylles
av arkestern)

« Under linden i Navarra
linden som i blomning
står

spelar i det gröna dunkel
solkreflex på hennes hår,
hennes gyllne lockar
svalla »

(Bera griper bestört om
sin kalsvar lockar)

« För den vind i lunden
går.

Sommarvind från Akvitania
lycklig du bland vindar
alla,
du som i det heta Spanien
~~svalkande i~~
min prinsessa svalka för

~~Sygepl~~

O, vad sällhet reddarn
 skulle
 känna om likt denna
 vind
 han fick smeka beystens
 Rulle

~~och den~~
 kyssa denna varma kind!

~~domna in~~

Men förgäves sängen
 klingas
~~på den gröna plan han~~
 svingas

~~Fjärilslätt~~

för prinsessan. Se, hon
 svingar

bort som fjärila -

men ~~gud Amor~~

guden Amors
 tvingas

~~och till slut~~

50
50
henne dock tillbaks igen.

O, vad får den riddaren höra!

Ömt hon viskar vid hans öra:
Kom, min prins, och var min
vän!

Kom, dressera mina falkar,
Tygla mina yngsta fålar,
Låt oss jaga hjortar, vildsvin
skogens duva, bäckens and!
Vaknar då den rätta känslan,
bed då kungen om min hand!
(applåder)

Bera. Det är ju magnifikt.
Man förstår att en riddar-
sång som denna, framprungen
ur en hertigs ädla gärl
måste bli förebilden för
alla nobla frierier. Dess-
värre är ju inte alla

Bungadättras lika högstämte
 när det gäller att ~~ge~~
~~en ung~~ eye en ung
 man bevis på sin
 ynnest » (~~Bera~~ ^{hon} stoppas
 ytterligare en Kaka i mannen
 på Bürger Öre utan att
 någon ~~mark~~ av de övriga
 märker det)

B. L. I det hänseendet
 har vi ett exempel ~~som~~
 i ~~dottern~~ tid system
 till Konungen av Dan-
 mark, prinsessan Ingeborg
 av Danmark. Ett audeles
 färskt exempel till och
 med.

Bera. Ingeborg den fagra, kallas
 hon inte så ?

B. L. Jo, med all rätt.

52
~~52~~

Men den nobla, det
kan man näppeligen säga.

Bers. Saaa!!! Hur skulle
hon kunnat bli gift med
kung Filip av Frankrike
om hon inte vore en
i högsta grad nobel per-
sonlighet.

B. L. Genom att de sände-
bud som förhandlat om
~~akademisk~~ giftermålet, de
som reste till Danmark
och ~~hämtade~~ gjorde upp
om saken och hämtade
hemgiften, de hade fast
sig mera vid ~~pengar~~
penningsummens storlek

53

och det var en stor
summa Filip fick, ja,
mycket pengar fick han
När, minsann - men, som
jag förklarar för er nåd,
de hade förgäpats sig på
det danska guldset - och Filip
behöves ju alltid pengar för
att ha råd att kriga mot
mig som han edeligen gör,
de hade påst sig så mycket
vid hemgiftens storlek att
de glömt att förvissa sig
om huruvida Torgeberg är
Danmark motsvarande vårt
~~höje~~ ridderskaps, våra
furstars goda och förankrade
järnhårda krav på en

prinsessas, en blivande dratt-
 rings förmåga att här-
 para, fasthålla en kung
 med sin blotta närvaro,
 ja, med en fläk av sin
 klänning, en rörelse av
 sin hand, en höjning,
 en bänkning av ögonbryn,
 ett nästan omätkligt smil,
 ett ögonkast av beundran
 för hans majestät, en
 träning på hvarudet lik-
 som en lydriad fastän på
 ett så högt själsligt plan
 att hon ändå står liksom
 högre, är ett högre väsen,
 en kvinnos i allmänhet
 kan sägas vara, ja även
 prinsessor, ty hon är dock
 en kungens dotter — —
Bera. Ers majestät menar att

Kung Filip tyckte bättre 55
om pengarna än om prin-
sessan. Han försköt henne
ju också ~~på gata~~ mitt un-
der galva brudloppet så
att en rad biskopar och
andra heliga karlar föll
i vanmakt och Kung Filip
mamma ~~som vet hur kung~~
sa: Jesus i himlen, har
kungen blivit galen! Men
han visste nog inte att
kungen hade fått syn
på en annan prinsessa
medan ambassadörerna var
i Danmark och hämtade
pengarna. Den var det
var Agnès av ^{meranien} ~~den~~
~~der fick han nästan lika~~
och hennes pappa bjöd
lika mycket i hemgift

Som Kungen av Danmark. ~~56~~ 56

Kung Filip kunde inte
gifta sig med båda, men
Agnis var han redan pigg
på. ~~att gå i säng med~~

Och så försköt han Ingeborg
av Danmark, skickade
henne i fängelse, spred
ut det hon var en trollkona

- kan man tänka sig - och
så gifte han sig med
~~ett~~ Agnis. ~~han hemgiftis~~

~~folk~~ Så fick han både
de danska och de ~~tyyska~~ tyska
pengarna ~~att följa~~
~~redda~~ men kunde vänslas
med bayersken medan danskan
satt i ~~ett~~ tornet.

R. L. ^(arg) För en ridderlig och
kunglig uppfostrning ~~at~~

framställer ni ju saken
på domestiknivå, man
kunde tro att ers nåd hört
allt detta hemma i köket
~~i dampst~~ i Navarra!

Bera. Inte i köket men
~~en min bad i angbådet~~
~~stätt~~ i kyrkan. Dit går
man ju inte bara för att
själv bli frilst men
för att ~~pharisen ska be~~
~~stätt~~ prata med sin kaplan
när massan är överständer
och härn har det stas
tit med synden i Frankrike
och lite varstanns. Min kaplan
uttalade ett djupt förakt för
ärkebiskopen av Reims, kung
Filips morbror

R. L. Man häpnar! Ärkebisko-
pen av Reims är greve

an Champagne, en man
 med en riddares själ och
 en prelats hela värdeghet.
 Er kaplan tycks mig däremot

Bera. Det var då föga ridders-
 lygt och värdigt ~~vatt~~ av
 honom, Villhelm av Reims,
 ett godkänna kungens till-
 vägningsätt, att upplösa
 äktenskapet med Ingeborg
 och vija Filip ved Agnes
 av Bayern och lita honom
 behålla båda hemsyflorna för
 att han skan få råd att kriga
 mot ert majestet.

A. L. Prensessen Ingeborgs
 hemsyft - työ, den lämnes
 kuny Filip naturlegwis inte
 tillbaka så länge Ingeborg
 vägrar att återvända till

Danmark och Danmark
vägrar att ta henne till-
baka. Ett sådant uppror!
Föreställ er, hon svarar på
alla förmaningar att hon och
ingen annan är dräkning
av Frankrike, vad det be-
träffar att min kusin Filip
enveisas att föra krig emot
mig så håller det mina trupper
i ständigt skick och att
han skulle ^{känna} besegra Rikard
Lejonhjärta - tror ers råd det?
Jag och Normandi och min
koloni England och mina
och mammans ^{ärkebiskopars} fatta hertig-
dömen och grevskap från
Bretagne till Pyrenéerna, vi
tror inte att kung Filip kan
erövra våra länder. Idag
kommer han hit. Det är
vapenvila på mammans ^{ärkebiskopars} begär.

Berg:
Da kanske vi för här vad ⁶⁰
änkedrottningen tänker om
det hela. Det skulle nog spetsa ~~in~~
P. L. kronen på både vildsvin och savor.
Ers nåd behagar vara
i någon mån utmanande! Jag
anser det inte otroligt att
ja, d. v. s. Hennes majestet
min mor har nog numera
en del säsktes som värmer
sig era egna. Tyvärr! (Reser
sig, och drar sitt svärd och
slår flatsidan i bardet) Men
det är jag som är Kungen!

(De två härderna in, skall
blåsa fanfar)

1. Hälden: Hans majestet Kung
Filip av Frankrike!

2. Hälden: Och hennes majestet
drottning Agnès!

(Filip och Agnès in. Ukar,
bort sin burt)

Hildebardvärsarna till höger
(stötter i galvet)

1 Hildebardvärs: (ropar lätt efter
Rikard Lejonhjärtas ~~hustru~~
~~hustru~~ --- Kungen!) >>

«Kungen av Frankrike Hans
Majestät Filip den andre
och dronning Agnès!» >>

(Filip och Agnès går
sakta och försiktigt över
terrassen, han slår sig i
ena handen med sin hand-
skar som han håller i den
andra. Tar sin hustru
i ena handen och presen-
terar henne, d. v. s. "visas
upp henne" för publiken.
Agnès hovniger för salongen.
Hon är en strålande blondin.)

Slut på Första Akten